

Strokovni članek/1.04

Dušan Strgar

PO KORAKIH DO 1. SIMPOZIJA ETNOLOGOV KONSERVATORJEV SLOVENIJE IN HRVAŠKE (SEK)

V osemdesetih letih 20. stoletja je potekalo ustvarjalno sodelovanje slovenskih in hrvaških etnologov tudi s posveti Etnoloških paralel, kar pa je bilo prekinjeno zaradi vojne in razpada Jugoslavije v začetku devetdesetih let. Ena od vzpodbud k ponovnemu sodelovanju etnologov je bil mednarodni posvet o muzejih na prostem v Kumrovcu leta 1997.

Resnična vzpodbuda k sodelovanju etnologov konservatorjev pa je prišla jeseni leta 1998, ko je ga. Ana Mlinar iz konzervatorskega oddelka v Zagrebu iskala mojstra za pokrivanje streh s škopom. Za nasvet se je obrnila na Upravo RS za kulturno dediščino in novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine. To je bil povod za najino srečanje in pogovor o tradicionalnih mojstrih. Pogovarjala sva se o različnih problemih v stroki in se dogovorila, da poskusiva organizirati manjši posvet slovenskih in hrvaških etnologov konservatorjev. Zamisel je bila, da bi postal ta posvet podlaga za širše strokovno sodelovanje. Na sestanku etnologov konservatorjev 3. 2. 1999, ki je potekal na Upravi RS za kulturno dediščino v Ljubljani, sem o tem seznanil kolegice in kolege. Predlagal sem, da z go. Ano Mlinar pripraviva strokovni posvet etnologov konservatorjev Slovenije in Hrvaške, na katerem bi predstavili nekaj prenovitvenih akcij in se pogovorili o

potrebah po strokovnem sodelovanju. O tem je hrvaške kolege obvestila ga. Mlinarjeva. Pobuda je bila sprejeta na obeh straneh in tako sva 20. 5. 1999 organizirala kolokvij v Ozlju na Hrvaškem. Ob zaključku srečanja smo ugotovili, da je bilo dosedanje sodelovanje uspešno, vendar ga je treba ponovno obuditi in pritegniti k sodelovanju različne strokovnjake ter ustanove. Posledica tega pa je bila, da sva s kolegico Ano Mlinar pripravila osnutek dolgoročnega program sodelovanja slovenskih in hrvaških etnologov konservatorjev. Nato smo v razširjeni ekipi (Ana Mlinar - Konzervatorski odjel v Zagrebu, Dušan Strgar - Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto, Dušan Štepec - Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto, mr. Ksenija Marković - Konzervatorski odjel v Zagrebu in Zvezda Delak-Koželj - Uprava RS za kulturno dediščino) oz. člani iniciativnega odbora pripravili še dopolnjen predlog dolgoročnega sodelovanja. Njegovo predstavitev smo imeli 13. aprila 2000 v Muzeju na prostem v Rogatcu. Sestanka so se udeležili predstavniki Uprave RS za kulturno dediščino, Uprave za zaščito kulturne baštine RH in etnologi konservatorji obeh držav. Predlog dolgoročnega sodelovanja je bil sprejet v naslednjih tematskih sklopih:

Sodelovanje slovenskih in hrvaških etnologov konservatorjev z etnologi in vsemi strokovnjaki v varstveni stroki ter drugih ustanovah

Dolgoročni program

1. Problematika stanja in varstva nepremične etnološke dediščine:

- problematika varstva nepremične etnološke dediščine (definicije, vzroki za opredeljeno stanje, potrebni ukrepi za izboljšanje);
- konservatorska doktrina (zgodovina varstva, varstvena politika);
- vloga etnologov konservatorjev v varstveni dejavnosti (teorija in praksa).

2. Mednarodni projekti in tuje izkušnje:

- ECOVAST, ALPE JADRAN, ICOMOS, PHARE itd.,
- izkušnje s posvetov in strokovnega izpopolnjevanja v tujini,
- rezultati, ki temeljijo na izkušnjah tujih normativov varstva dediščine na podeželju (CRPOV, Po poteh dediščine Dolenjske in Bele Krajine, ICAM itd.).

3. Skupni projekti (Slovenija in Hrvaška) - možnosti realizacije:

- Krajinski park Kolpa (varstvo na obeh straneh), Goričko, Gorjanci, Kozjanski regijski park, Zagorje, Istra ...
- znanstveni projekti (inštituti, fakultete, muzeji ...).

4. Globalni dosežki varstva naravne in kulturne dediščine v naravnih parkih, zavarovanih območjih in naseljih:

- oblike varstva (zakonska regulativa, strokovne osnove prostorskih načrtov),
- finančni in izobraževalni vidiki varstva (interpretacija, prezentacija, popularizacija nepremične etnološke dediščine),
- problematika novogradenj v zavarovanih območjih (dokumentacija, gradiva, izhodišča, vloga etnologa pri pripravi programa upravljanja zavarovanega območja (Park prirode Lonjsko polje, Nacionalni park Plitvička jezera, Kozjanski regijski park, Triglavski narodni park, Velebit ...).

5. Metode praktičnega varstva:

- metodologija pristopov, modeli, dokumentacija,
- problematika obnove dediščine (izvajalci, njihovo izobraževanje, gradiva), medsebojna izmenjava znanja in gradiv,
- financiranje, davki, sponzorji (davčne olajšave lastnikom in izvajalcem),
- vsebina objektov, notranja ureditev prostorov, adaptacije,
- nujnost interdisciplinarnega dela.

6. Etnologija, etnolog in kulturna identiteta države:

- oplemenitenje kulture vsakdanjega življenja, vključevanje v učni proces in izobraževanje mladih zunaj šolskih dejavnosti ...,
- vloga etnologa v razvoju države, v oblikovanju humanejših družbe in bivalnega okolja,
- kulturna dediščina kot del predstavitve nacionalne kulture (njene najbolj prisotne oblike, predlogi za nove vidike).

V Rogatcu se je pokazalo, da je program ustrezna osnova bodočih strokovnih sodelovanj in vzpodbuda za razvijanje novih oblik povezovanja različnih strokovnjakov in ustanov, ki se ukvarjajo z varovanjem etnološke nepremične dediščine. Dogovorili smo se za strokovno srečanje oz. simpozij v Sloveniji jeseni 2000, za katerega smo bili zadolženi že prej omenjeni člani iniciativnega odbora. Na podlagi dolgoročnega programa sodelovanja smo izbrali teme predavanj in poiskali ustrezne predavatelje. Tako smo 9. in 10. novembra 2000 organizirali 1. simpozij etnologov konservatorjev Slovenije in Hrvaške (SEK) v Belokranjskem muzeju v Metliki. Slovenski in hrvaški predavatelji smo se zvrstili v treh tematskih sklopih:

1. problematika stanja in varstva nepremične etnološke dediščine,
2. obmejni projekti,
3. mednarodni projekti, ki obravnavajo nepremično etnološko dediščino.

Več o predavanjih boste lahko izvedeli v nadaljevanju. Hkrati se zahvaljujem vsem, ki so kakorkoli pripomogli pri izvedbi prvega simpozija.

Na koncu naj še povem, da smo med 6. in 8. junijem 2001 v narodnem parku Paklenica na Hrvaškem organizirali že 2. simpozij slovenskih in hrvaških etnologov konservatorjev.

